

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บริบทที่มีต่อปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 (2) เนื้อหาสาระของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 (3) ผลกระทบของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 จากแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ที่เน้นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มีอำนาจและอิทธิพลต่อการเมืองภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเน้นพื้นที่ ที่ตั้ง อาณาเขต พรหมแดน รูปร่าง (Gyorgy, 1944 : 165) ที่ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนประกอบสำคัญต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (สมบัติ จันทร์วงศ์, 2541 : 633) จากตัวแสดงทางการเมือง (Jessop, 1990 : 9-10 ; Hay, 2002 : 127-131) เพื่อนำไปสู่การสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) จากความอยู่รอดปลอดภัย (self-preservation) ความมั่นคงแห่งชาติ (national security) ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (economic prosperity) และเกียรติภูมิแห่งชาติ (national reputation) เป็นการสรุปความคิดรวบยอดจากความเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ที่อำนาจและอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (Hornby, 1966 : 414) การกำหนดความรู้ด้านพื้นที่เพื่อประกอบการอธิบายและวิเคราะห์เป้าหมายของรัฐ เสมือนหนึ่งเป็นภูมิศาสตร์นโยบาย (geo-policy) (Sprout, 1965 : 120) มีจุดเน้นที่ภูมิศาสตร์จากพื้นที่ ที่ตั้ง อาณาเขต พรหมแดน รูปร่าง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพของประเทศที่มาจากประชากร เพื่อใช้ประกอบการอธิบายและวิเคราะห์การเมือง ทำให้นักภูมิรัฐศาสตร์เน้นหน่วยศึกษาทางการเมืองแล้วนำภูมิศาสตร์ประกอบ

การวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาจากกระบวนทัศน์ทางเลือก (Alternative Paradigm) ที่มีวิธีการแบบอุปนัย (Inductive) (ชาย โปธิสิตา, 2547 : 31-33) เพื่อพัฒนาตัวแบบของข้อค้นพบ เป็นการอธิบายและวิเคราะห์ที่เป็น การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ (Interview) นำไปสู่การพรรณนา (Descriptive Research) อธิบาย วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตีความผลการวิจัย ด้วยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลของวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) (Cohen, Mansion and Morrison 2007 : 142 ; Cooper and Schindler, 2011 : 182 ; Flick, 2007 : 91-107 ;

Patton 1990 : 464) และมีรายละเอียด ที่สำคัญ เป็นแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือ การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากกระบวนทัศน์ทางเลือก (Alternative Paradigm) ที่มุ่งเน้นการอธิบายเชิงเหตุผล (casual analysis) เป็นแนวทางปทัสถาน (normative) ปฏิเสธการแยกข้อเท็จจริงออกจากค่านิยม ทำให้เกิดการผสมผสานจากข้อเท็จจริงที่ค้นพบจากเอกสาร บทความ หนังสือ ตำรา ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยอื่น กับค่านิยมที่นักวิจัยสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ทำให้เป็นอัตวิสัย (Subjective) เป็นที่มาของการศึกษาแบบอุปนัย (Inductive) จากเหตุการณ์เฉพาะเจาะจง สู่อการสร้างแนวคิดทฤษฎีหรือทฤษฎีหรือกฎทั่วไป เป็นข้อเสนอในทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาเป็นทฤษฎีจากกระบวนทัศน์และวิธีวิทยาอื่นภายหลัง การวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มีจุดเริ่มต้นมาจากหลักการเบื้องต้นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้คุณค่ากับปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ด้วยวิธีวิทยา (Methodology) จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (โยธิน แสงวดี, 2554 : 1-3) เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดและการหาคำอธิบาย (Explanatory) จากปรากฏการณ์ (Yin 2012, ชาย โพธิ์สีตา 2547 : 165-166) นำไปสู่การค้นหาคำตอบที่เป็นความจริงจากผู้รู้ (Key informants) ในคำถามที่ต้องการคำตอบ ทำให้ข้อมูลของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มาจากเทคนิคการวิจัย (Technique Research) ที่สำคัญสองเทคนิค คือ การวิจัยเอกสาร จากการเลือกเอกสารการวิจัย และการสัมภาษณ์ จากการเลือกบุคคลหลักเพื่อสัมภาษณ์

(1) การวิจัยเอกสาร เป็นเนื้อหาที่เรียบเรียงเป็นร้อยแก้วจากความเรียง ที่เป็นต้นฉบับที่เขียนที่เป็นสัญลักษณ์ หรือตัวแทนถ้อยคำ (Scott, 1990 : 12-13) ที่ประกอบด้วยเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง

(1.1) เอกสารชั้นต้น (primary document) เป็นต้นฉบับที่เขียน ที่เป็นสัญลักษณ์ หรือตัวแทนถ้อยคำ ที่เป็นข้อมูล เหตุการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ ที่บันทึกโดยตรง ณ เวลานั้น ขณะนั้น ช่วงเวลานั้น หรือเทียบเคียง หรือใกล้เคียงกัน ที่สำคัญ คือ เอกสารทางประวัติศาสตร์ (historical document) กฎหมาย ประกาศ เอกสารชั้นต้น ของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ที่สำคัญ คือ แผนที่ทางภูมิศาสตร์

(1.2) เอกสารชั้นรอง (secondary document) เป็นต้นฉบับที่เขียนที่เป็นสัญลักษณ์ หรือตัวแทนถ้อยคำ ที่เป็นข้อมูล เหตุการณ์ ที่บันทึกโดยอ้อม ณ เวลาอื่น ขณะอื่น ช่วงเวลาอื่น หรือแตกต่าง ณ เวลาอื่น จากข้อมูลหลักฐานที่มีหรือแสดงว่า มีคนอื่น บุคคลอื่น กลุ่มบุคคลอื่น นักวิจัย รวบรวม พรรณนา บรรยาย อธิบาย ตีความ

วิเคราะห์ สังเคราะห์ อ้างอิง จากบทความ หนังสือ ตำรา ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยอื่น จากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารชั้นรองเป็นเอกสารส่วนใหญ่ของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ที่มาจากเอกสารหลากหลายประเภท

การเลือกเอกสาร ผู้วิจัยเลือกเอกสารตามกรอบการวิจัย (Conceptual Framework) ที่มาจากการกำหนดคำถามวิจัย หรือโจทย์วิจัย หัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์วิจัย ขอบเขตวิจัย การทบทวนวรรณกรรม ที่เป็นที่มาของกรอบการวิจัย ที่กำหนดหัวข้อตามวัตถุประสงค์วิจัยเป็นบริบทภายนอกและภายใน เนื้อหาสาระจากขนาดของรัฐ ที่ตั้งของรัฐ พื้นที่ อาณาเขต และพรมแดนของรัฐ รูปร่างของรัฐ ลักษณะภูมิประเทศ และทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะด้วย (ก) การค้นหา แสวงหา ข้อมูลเอกสารจำนวนมาก จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (ข) การคัดเลือกเพื่อจัดจำแนกข้อมูลตามกรอบการวิจัยที่กำหนด ที่เน้นตามวัตถุประสงค์ ด้านบริบทที่เน้นบริบทภายนอกและบริบทภายใน ด้านเนื้อหาที่เน้นความเปลี่ยนแปลง และผลที่เน้นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

แหล่งข้อมูลที่สำคัญจำแนกออกตามประเภทของสื่อ แบ่งออกเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (1) แหล่งข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์มาจากห้องสมุดที่สำคัญ จากห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ห้องสมุด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หอสมุดแห่งชาติ (2) แหล่งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

(2) การสัมภาษณ์ การวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) เป็นเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ทำให้ผู้วิจัย เพื่อความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหา ที่สอดคล้องกับคำถามวิจัย หรือโจทย์วิจัย ซึ่งเป็นที่มาของหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์วิจัย ขอบเขตวิจัย และกรอบการวิจัย กำหนดให้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสัมภาษณ์แนวลึก (In-depth Interview) เพื่อความเข้าใจปรากฏการณ์ นำมาสู่การบรรยาย อธิบาย ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างครบถ้วนรอบด้าน เพราะเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่ปราศจากการกำหนดโครงสร้างข้อมูลชัดเจน แน่นนอน แต่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นักวิจัยใช้ความสามารถ ความสามารถส่วนตัว ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความไม่เป็นทางการ หลากหลายวิธีการของนักวิจัยที่เป็นผู้สัมภาษณ์ที่มีต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ในรายละเอียดของข้อมูลที่ต้องการ จากหัวข้อ เรื่องราว ประเด็น ที่แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีลักษณะเฉพาะ มีขนาดเล็ก เพราะงานวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อ

ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เก็บข้อมูลจากกลุ่มนักวิชาการและข้าราชการที่สัมพันธ์กัน

เพื่อให้การสัมภาษณ์เชิงลึกครบถ้วน ผู้วิจัยกำหนดประเด็น เรื่อง ที่ต้องการถามล่วงหน้า เพื่อถามเรื่องใดบ้าง ให้ครบประเด็น แม้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างครบถ้วน กว้างขวาง ตามความประสงค์ ทำให้เป็นประโยชน์ต่อความรู้ ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ของผู้ถูกสัมภาษณ์ ที่มีต่อหัวข้อเรื่อง ประเด็น ของการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) เพราะเป็นการนำคำสำคัญ (Keywords) เพื่อประกอบการชี้นำคำสัมภาษณ์ (Lichtman, 2014 : 248) เพื่อให้ได้ข้อมูลลึกและกว้าง เป็นเรื่องราวและข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ภายหลัง ภารกิจหลักของผู้วิจัย คือ การทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ร่วมมือให้ข้อมูลจากคำถามที่สัมภาษณ์ ที่มาจาก (Survey Research Center, 1976 : 11-13) (ก) ผู้ถูกสัมภาษณ์ รู้สึกผ่อนคลาย พอใจกับการให้สัมภาษณ์ เพราะผู้สัมภาษณ์สร้างความเป็นกันเอง คุ่มเคย เปิดเผย จริงใจ เข้าใจ (ข) ผู้ถูกสัมภาษณ์รับรู้ถึงความสำคัญของงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ทำวิจัย ผู้ถูกสัมภาษณ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และส่วนรวมหรือสาธารณะ (ค) ผู้สัมภาษณ์จัดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อแสดงกิริยามารยาทที่ดีเรียบร้อย นับเป็นเป้าหมายของงานวิจัย

ปัญหาสำคัญของการกำหนดคำถามปลายเปิดในแบบสัมภาษณ์ คือ คำตอบที่ขาดความชัดเจน สมบูรณ์ ไม่ตรงประเด็น เป็นปัญหา ของผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำให้ผู้สัมภาษณ์สอบถามข้อมูลจากคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนด้วยการสอบถาม (probing) เป็นเทคนิคเพื่อกระตุ้นให้การบรรยาย พรรณนา อภิปราย ในคำตอบให้เพิ่มข้อมูลข่าวสาร การสอบถามรายละเอียด มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พิจารณาคำถามเพื่อนำไปสู่คำตอบที่มีรายละเอียด แฉกมุ่ม เพิ่มเติม เพิ่มความชัดเจน และเพื่ออธิบายเหตุผลประกอบคำตอบที่ตอบคำถาม การกำหนดคำถามเพื่อการสัมภาษณ์แบบหลวม จากการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ทำให้เพิ่มพูนความสำคัญของเทคนิคการสอบถามที่มีต่อการวิจัย ด้วยวิธีการที่สำคัญด้วยการเสริมแรง (reinforce) ด้วยถ้อยคำของผู้สัมภาษณ์ตอบรับผู้ถูกสัมภาษณ์ การกำหนดคำถามจากรายละเอียดที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบ การเน้นความสำคัญของคำถามจากเสียงเน้น และการขอข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมจากที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรจากการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ของการสัมภาษณ์ มาจากบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ที่มีความหลากหลาย ทั้งจากชนชั้นนำ นักการเมือง นักวิชาการ พ่อค่านักธุรกิจ ข้าราชการ ประชาชน ทำให้การสุ่มตัวอย่าง (sampling) มีความสำคัญเพื่อการประหยัด ความสิ้นเปลือง และเน้นความเป็นตัวแทน (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2541 : 299) จากการเป็นตัว

แทนที่ดีของประชากรวิจัย การให้ข้อมูลที่คาดเคลื่อนน้อยที่สุด การเป็นข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือเป็นข้อมูลที่ตอบโจทย์ หัวเรื่อง วัตถุประสงค์ ของการวิจัย การกำหนดขนาดพอเหมาะ เชื่อถือได้ คล่องตัวสูง (เทียนฉาย กิระนันท์, 2541 : 282-283) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญต่อการวิจัย ทำให้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมาจากการกำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช่ความน่าจะเป็น (non-probability sampling) ด้วยรูปแบบหรือวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงหรือการสุ่มที่มีจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) มีความสำคัญ เพราะเป็นวิจารณ์ญาณของผู้วิจัยที่เลือกหน่วยใดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย เป็นสำคัญ (อารง สุทธาศาสน์, 2527 : 116-126 ; McGraw and Watson, 1976 : 355-362 ; พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2541 : 300)

ยุทธศาสตร์การเลือกกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัย มาจากแนวคิดของแพททอน (Patton, 1990 : 182-183) ที่กำหนดรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่การวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 จากการมุ่งเพื่อสุ่มตัวอย่าง (Purposeful Sampling) ที่เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลจำนวนมากเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งเป็นหัวข้อย่อยจำนวน 16 หัวข้อย่อย ที่มีรายละเอียดทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เลือก ประกอบด้วย หัวข้อย่อยที่ (1) การเป็นบุคคลจากกลุ่มตัวอย่างที่โดดเด่นจากการเผชิญหน้าที่สนใจปรากฏการณ์ (Extreme or deviant case sampling) (2) การเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์มาก หรือเข้มข้น หรือโดยตรง หรือมีข้อมูลจำนวนมาก (Intensive Sampling) (4) การเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous sampling) คือ เป็นนักวิชาการและข้าราชการเหมือนกัน (5) การแสดงลักษณะสำคัญของประชากรที่เป็นต้นแบบ หรือทั่วไป หรือค่าเฉลี่ย (Typical case sampling) (9) การเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินกรณีศึกษาอื่นบางกรณีศึกษา (Criteria case sampling) (11) การสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อค้นพบในการศึกษาจากกรณีศึกษา (Confirming or disconfirming case) (13) การกำหนดการสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposeful sampling) (14) การสุ่มตัวอย่างมีความเป็นการเมืองที่มีความสำคัญต่อการศึกษารัฐศาสตร์หรือกรณีศึกษา (Sampling political important case) และ (16) การเลือกเพื่อสุ่มตัวอย่างแบบผสมรวม ประกอบกัน ผสมผสาน (Combining of Mixed purposeful sampling)

งานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับหัวข้อย่อยที่เลือก ประกอบด้วย หัวข้อที่ (3) การเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายครอบคลุม มีข้อมูลมากที่สุด (Maximum Variation Sampling) (6) การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ช่วงชั้น หรือสัดส่วน (Stratified purposeful sampling) (7) การเป็นกรณีศึกษาที่นำไปสู่ความเป็นทั่วไป (Generalization) หรือสู่กรณีศึกษาอื่น (Critical Case Sampling) (8) การกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ ก้อนหิมะ แนะนำต่อ (Snowball or chain sampling) (10) การกำหนดโครงสร้างกลุ่มตัวอย่างเพื่อปฏิบัติการสำหรับการยืนยันหรือพิสูจน์ทฤษฎี (Theory-base or operational construct sampling) (12) การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกันข้ามกับเกณฑ์ (Opportunistic

sampling) และ (15) การกำหนดการสุ่มแบบสะดวก (Convenience sampling) เพื่อประหยัดเงิน เวลา และ พลังกำลัง

หลักเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ของผู้วิจัย มาจากคุณสมบัติของการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกที่สำคัญสี่ประการ ประกอบด้วย (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2545 : 603) ประการแรก การสัมภาษณ์ที่ผู้ สัมภาษณ์รู้ว่าผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้ความคิดและประสบการณ์ สัมพันธ์กับเรื่องที่สัมภาษณ์ ประการที่สอง เป็น เรื่องที่ผู้วิจัยที่เป็นผู้สัมภาษณ์ศึกษาเรื่องสัมภาษณ์มาก่อน ประการที่สาม การกำหนดโจทย์ หัวข้อ ประเด็นของการ สัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้องกับกรอบการวิจัย และประการที่สี่ ผู้ถูกสัมภาษณ์มีประสบการณ์ในสถานการณ์ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ในช่วงเวลาของการวิจัย เป็นการเลือกมาจากโครงสร้างที่ไม่เคร่งครัด มีขั้นตอน วิธีการ ที่ไม่ สลับซับซ้อน เป็นการเลือกตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย (Purposeful Sampling) (ชาย โพธิสิตา, 2547 : 125 ; Patton, 1990 : 169-181) ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นตัวแทนของประชากรวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ และมี คุณสมบัติพิเศษที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้สัมภาษณ์ต่องานวิจัย ทั้งด้านกว้างและด้านลึกอย่างครอบคลุม (Information-Rich Cases) (Patton, 1990 : 181)

เมื่อเป็นดังนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกนักวิชาการที่มีประสบการณ์และล้วนแล้วแต่มีผลงานที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์ จาก บทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ภาคนิพนธ์ และการศึกษาค้นคว้าอิสระ กับปัจจัยทางภูมิ รัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของ ประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 หลากหลายมิติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นับเป็นเกณฑ์การ คัดเลือกที่สำคัญ

งานวิจัยปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย บุคคลที่เป็น (ก) ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ดำรงตำแหน่งระดับสูงจากกระทรวงมหาดไทย นับเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับ การเมืองการปกครองส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (ข) นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง จากสถาบันการศึกษา และสถาบันทางวิชาการที่สำคัญของประเทศไทย ที่มีที่ตั้งทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ภาคเหนือ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาคกลาง ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร และสถาบันพระปกเกล้า ภาคใต้ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราช ภัฏสงขลา ที่ล้วนแล้วแต่เป็นสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาการที่สำคัญทั่วประเทศ นับเป็นสถาบันการศึกษาที่ กระจายไปทั่วประเทศ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลหลักของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวที การเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มา จากการสัมภาษณ์ แบ่งเป็นสองส่วน คือ

ประชากร คือ บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990

กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ นักวิชาการและข้าราชการที่มีผลงานเกี่ยวข้อง สัมพันธ์ กับปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 จำนวน 12 คน ประกอบด้วย

1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยีหมะ

ตำแหน่ง โพรแกรมนิติรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ความเกี่ยวข้องกับการวิจัย การเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนวิชาแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการท้องถิ่น (Concept and Theories of Local Governance)

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วศิน ปัญญาวุธตระกูล

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ความเกี่ยวข้องกับการวิจัย งานวิจัยเรื่อง การจัดการเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และไทยเป็นศูนย์กลาง, การพัฒนา มรดกโลกสุโขทัยเป็น HUB มรดกโลกอาเซียน และการพำนัในชายแดนไทย-พม่า

3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวัช ศรีโกลางกุล

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความเกี่ยวข้องกับการวิจัย การเป็นอาจารย์ที่ชำนาญการพิเศษ ด้านการเมืองเปรียบเทียบ แนวคิดหลังอาณานิคมศึกษา และประวัติศาสตร์การเมืองไทย

4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภิญญาพันธุ์ พจนะลาวัลย์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

นักศึกษาปริญญาเอก ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความเกี่ยวข้องกับการวิจัย การเป็นอาจารย์แต่งหนังสือเทศบาล : พื้นที่ เมือง และกาลเวลา กำเนิด “ประเทศไทย” ภายใต้เผด็จการ และประวัติศาสตร์สำเนียง

5 อาจารย์ ดร. คู่บุญ จารุมณี

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความเกี่ยวข้องกับการวิจัย อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .ปัจจุบันเป็นผู้สอนรายวิชาที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศของประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) และสัมมนาการรวมกลุ่มระหว่างประเทศและการบูรณาการทางเศรษฐกิจ

6 อาจารย์ ดร. อนุรักษ์ วิทิตานนท์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย มีบทความทางวิชาการและงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย ที่สำคัญ คือ (1) งานวิจัยเรื่องผลกระทบจากสถานการณ์การพ่นตามแนวชายแดน: กรณีคิงส์โรมันคาสีโน เขตเศรษฐกิจพิเศษสามเหลี่ยมคำ สปป.ลาว (2) บทความงานวิจัย เรื่อง คิงส์โรมัน: ภาพแทนการดิ้นรนของทุนคาสีโนในกลุ่มน้ำโขงตอนบน และ (3) บทความทางวิชาการเรื่องมังกรผงาด: ว่าด้วยการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศโดยรถยนต์ในกลุ่มน้ำโขงตอนบน

7 อาจารย์ ดร. พันซ์กร สิมะขจรบุญ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย การเป็นอาจารย์เป็นผู้สอนในรายวิชาการจัดการความเปลี่ยนแปลง การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่วิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่ออนาคตของธุรกิจ

8 อาจารย์ ดร. ภฤศญา ปิยนุสรณ์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย การเป็นอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์จากการสอนและการทำวิจัยจำนวนมาก

9 อาจารย์ ดร. ดลยา เทียนทอง

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาวัฒนธรรมศึกษาและนวัตกรรมทางสังคม

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย การทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีภูมิรัฐศาสตร์เป็นส่วนประกอบของการวิเคราะห์ที่สำคัญ

10 อาจารย์นรุตม์ เจริญศรี

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสำนักการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนและทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยวิชาที่รับผิดชอบสอนทั้งในอดีตและปัจจุบันคือ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง การเมืองว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคในเอเชียแปซิฟิก ภูมิภาคนิยมเปรียบเทียบ สัมมนาประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สันติภาพและความขัดแย้งศึกษา

11 อาจารย์ณัชชาภัทร อมรกุล

ตำแหน่ง นักวิชาการผู้ชำนาญการ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย การที่เคยเป็นอาจารย์สำนักวิชาการระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การทำงานวิจัยและการฝึกอบรมให้ผู้บริหารระดับสูงในสถาบันพระปกเกล้า ทำให้ต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภูมิรัฐศาสตร์โลก เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย และมีงานวิจัยที่เหมาะสมรองรับ

12 อาจารย์บุญธรรม ถาวรทัศนกิจ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย

ความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย รับผิดชอบงานวิชาการด้านการจัดฝึกอบรมข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือของการวิจัยปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ของการสัมภาษณ์ คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ที่พัฒนามาจากกรอบการวิจัย ที่ถอดแบบจากวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และเสมือนเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เพราะกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า ตามวัตถุประสงค์และกรอบการวิจัย เพื่อความครบถ้วนและครอบคลุม คำถามที่เป็นสาระสำคัญพัฒนามาจากวัตถุประสงค์และกรอบการวิจัย ที่ประกอบด้วย บริบท เนื้อหาสาระ และผลกระทบ ปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นคำถามที่ปลายเปิด ยืดหยุ่น เปิดกว้าง เพื่อการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อความหรือคำถามกับผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มีส่วนร่วมการวิจัยในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโครงสร้างคำตอบแบบไม่เจาะจง แสดงทัศนคติอย่างอิสระ เพราะเป็นคำถามหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการคำตอบที่เปิดกว้างและครอบคลุม มีความสลับซับซ้อน หลากหลายมิติ เป็นแนวทางสู่ความรู้ใหม่

เพื่อให้ผู้วิจัยเรียนรู้จากคำตอบของคำถามปลายเปิด เพื่อนำไปสู่การบรรยาย พรรณา ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ภายหลัง

เพราะข้อจำกัดการอธิบายทุกรายละเอียดของคำถามในแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ทำให้เน้นคุณสมบัติของคำถามที่เป็นสาระสำคัญในแบบสัมภาษณ์ที่เหมือนกัน นับตั้งแต่การเป็นคำถาม (พรรคดี ผ่องแผ้ว, 2545 : 591-593) (ก) ที่รัดกุม มีความเข้าใจแจ่มแจ้งเดียว (ข) ไม่ซ้ำซ้อนและเป็นคู่แฝด (ค) ปราศจากอคติ อารมณ์ ความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึก (ง) ไม่นำไปสู่คำตอบที่เป็นปัญหา มีอคติ (จ) ที่มีความเข้าใจง่าย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสื่อสาร เป็นภาษาเข้าใจง่าย ปราศจากข้อมูลทางเทคนิค (ฉ) ปราศจากคำถามเชิงนิเสธหรือปฏิเสธ (ช) ปราศจากอคติทางการเมือง เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว เพศ เป็นการนำคำสำคัญ (Keywords) ของการวิจัยมาตั้งเป็นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ แบ่งคำถามเป็นสองส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป (General Data) กับข้อมูลทางเทคนิค (Technical Data) หรือข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ (Analysis Data)

ข้อมูลทั่วไป คือ ข้อเท็จจริง เรื่องราว ที่เป็นพื้นฐานของผู้ถูกสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อาชีพ อายุ รายได้ การศึกษา

ข้อมูลทางเทคนิค หรือข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ คือ ข้อเท็จจริง เรื่องราว ของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่ให้ตามคำถามที่กำหนดกรอบการวิจัย หรือวัตถุประสงค์การวิจัย หรือหัวข้อวิจัย หรือโจทย์วิจัย แบ่งเป็นสามส่วน ประกอบด้วย

(ก) บริบทของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 แบ่งเป็นบริบทภายนอก และบริบทภายใน (1) บริบทภายนอก ประกอบด้วย การเมือง และเศรษฐกิจ และ (2) บริบทภายใน ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

(ข) เนื้อหาสาระของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ประกอบด้วย (1) ขนาดของรัฐ (2) ที่ตั้งของรัฐ (3) พื้นที่ อาณาเขต และพรมแดนของรัฐ (4) รูปร่างของรัฐ (5) ลักษณะภูมิประเทศ และ (6) ทรัพยากรธรรมชาติ

(ค) ผลกระทบของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ที่ทำให้ภาครัฐกำหนดนโยบายสาธารณะ

แบบสัมภาษณ์ และคำถามทั้งหมดของแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบและการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจเครื่องมือ ผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

4. การตรวจสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มาจากการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อความไว้วางใจคุณภาพการออกแบบการวิจัย (Trustworthiness) ที่แบ่งเป็นสองส่วน คือ ความเที่ยง หรือความตรง หรือความเที่ยงตรง (Validity) กับความเชื่อมั่น หรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) ที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

(4.1) ความเที่ยงตรง

ความเที่ยง หรือความตรง หรือความเที่ยงตรง หรือความถูกต้อง คือ คุณสมบัติ คุณลักษณะ ของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 207) เพื่อวัดสิ่งที่ต้องการวัด ให้เป็นที่ยอมรับในการบรรยาย อธิบาย พรรณนา ตีความ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ (Silverman, 2013 : 206) เป็นความถูกต้องแน่นอน (Accuracy) เพื่อประเมินสิ่งที่ค้นหา (Cresswell, 2007 : 206) มีความเฉพาะเจาะจงเพียงความหมายหรือเป้าหมายเดียว (Neuman 2003 : 182) เป็นการวัดต่อสิ่งที่ต้องการวัด ทำให้ความเที่ยงตรงมีจุดเน้นที่เครื่องมือวัดที่วัดกับสิ่งที่ต้องการวัด มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงที่หลากหลาย (Cohen, Louis, Manion and Morrison, 2007 : 133) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ของผู้วิจัย แบ่งเป็น (Yin, 1994 : 35 ; Yin 2014 : 45-49 ; Neuman 2003 : 183-185 ; Lincoln and Guba 1985 ; Eisenhart and Howe 1992 : 647 ; Campbell and Stanley, 1963 ; Cohen, Manion and Morrison, 2007 : 133-164) ความเที่ยงตรงภายใน ความเที่ยงตรงภายนอก ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือทางโครงสร้าง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหรือทางเนื้อหา ความเที่ยงตรงเฉพาะหน้าหรือเผชิญหน้า และความเที่ยงตรงตามเกณฑ์

ความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) คือ คุณลักษณะ ของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ ที่นำไปสู่ข้อสรุปจากงานวิจัยเฉพาะกรณี มาจากการบรรยาย พรรณนา อธิบาย ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากชุดของข้อมูลที่ศึกษา (Cohen, Manion and Morrison, 2007 : 135) เน้นการอธิบาย (Explanatory) การศึกษาความเป็นเหตุเป็นผล (Casual Study) ของข้อค้นพบที่เป็นบทสรุป มากกว่าการพรรณนา (Descriptive) การศึกษาเพื่อการค้นหา (Exploratory Study) ด้วยการกำหนดแบบแผนการจัดข้อมูล (Pattern-Matching) ตามกรอบแนวคิด การสร้างคำอธิบาย (Explanation-building) การวิเคราะห์ลำดับเหตุการณ์ (Times-Series Analysis) และตัวแบบตรรกะ (Logic-Model) (Yin, 1994 : 35 ; Yin 2014 : 47-48)

ความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) คือ คุณลักษณะของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ ที่เป็นข้อสรุปชิ้นงานหนึ่งไปสู่ข้อเสนออื่น ข้อสรุปอื่น

ข้อสรุปทั่วไป (Generalization) เป็นความสามารถเปรียบเทียบและถ่ายโอน (Comparability and Transferability) (Lincoln and Guba 1985 ; Eisenhart and Howe 1992 : 647 ; Cohen, Louis, Manion and Morrison, 2007 : 137) เป็นความสามารถของการวิเคราะห์ข้อสรุปทั่วไป (Analytical Generalization) จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ และแนวคิดทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หรือทางโครงสร้าง หรือทางแนวคิด หรือทางมโนทัศน์ หรือเชิงมโนทัศน์ (Construct Validity) คือ คุณลักษณะ ของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ กับรูปแบบ โครงสร้าง แนวคิด ทฤษฎี ที่ต้องการวัด ที่เป็นนามธรรม หรือการกำหนดการวัดจากการวัดเชิงปฏิบัติการ (Operational Measures) ที่ถูกต้องสำหรับแนวคิด (Yin, 2014 : 46) ตรวจสอบหลักฐานจากแหล่งที่มาของเหตุการณ์ สถานการณ์ ปรัชญาการณณ์ หลายชั้น (Multiple sources of evidence) ที่สำคัญ คือ จากการทบทวนวรรณกรรม การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ หนังสือ ตำรา ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยอื่น จากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำความเข้าใจและลำดับเหตุการณ์ สถานการณ์ ปรัชญาการณณ์ จากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 แบบเจาะจง หรือเป็นการเฉพาะเจาะจง แล้วลำดับเหตุการณ์ สถานการณ์ ปรัชญาการณณ์ จากหลักฐาน (Establish chain of evidence) และคัดเลือกเจาะจง (Yin, 2014 : 47)

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหรือทางเนื้อหา (Content Analysis) คือ คุณลักษณะ ของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ ครอบคลุมตรงตามเนื้อหา มีผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่ตรวจสอบและพิจารณาทางวิชาการ หรือตามหลักวิชา บุคคลที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหรือทางเนื้อหาการวิจัยปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 จำนวนสามท่าน ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งหมด

ความเที่ยงตรงเฉพาะหน้าหรือเผชิญหน้า (Face Validity) คือ คุณลักษณะ ของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ จากการตัดสินใจ การตัดสินใจ การใช้ดุลพินิจ (judgment) ของนักวิจัยหรือผู้วิจัยที่เชี่ยวชาญหรือชำนาญ อาจแก้ไข ปรับปรุง ปรับแต่ง ตามข้อเสนอแนะ คำแนะนำ และนำไปทดลองสัมภาษณ์นำร่อง (pilot interview) กับกลุ่มตัวอย่างของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 จำนวนหนึ่ง เพื่อนำมาปรับแต่งคำถาม ให้เหมาะสม ชัดเจน ถูกต้อง และแม่นยำ ก่อนถามจริงภายหลัง

ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ (Criteria Validity) คือ คุณลักษณะ ของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ จากการผลการใช้เครื่องมือกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน

กับตัวแปรภายนอก เน้นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้ แบ่งเป็นสองประเภท คือ ความเที่ยงตรงพร้อมกัน หรือบรรจบกัน หรือพ้องกัน หรือประจวบกัน (Concurrent Validity) และความเที่ยงตรงตามการทำนาย (Predictive Validity)

(ก) ความเที่ยงตรงพร้อมกัน หรือบรรจบกัน หรือพ้องกัน หรือประจวบกัน คือ คุณลักษณะของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ ตรงตามสภาพที่เป็นจริงของสิ่ง ที่วัด เครื่องมือวัดของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เน้นมีบริบท เนื้อหาสาระ และผลกระทบ ที่เน้นเหตุการณ์ สถานการณ์ สภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ณ เวลา ช่วงเวลา ขณะนั้น ที่ครอบคลุมและกว้างขวาง

(ข) ความเที่ยงตรงตามการทำนายความเที่ยงตรงตามการทำนาย คือ คุณลักษณะของเครื่องมือที่วัด มีความเหมาะสม ความเป็นจริง ความถูกต้อง (Neuman 2003 : 182) แม่นยำ จากการแสดงผลที่ถือกำเนิด ภายหลังจากการวัด เป็นไปตามการคาดคะเน การคาดการณ์ ทำนาย หรือพยากรณ์ เครื่องมือวัดของการวิจัย ปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มีคำถามที่แสดงถึงผลกระทบที่ถือกำเนิดภายหลัง ครอบคลุมถึง การคาดคะเน การคาดการณ์ ทำนาย หรือพยากรณ์ เหตุการณ์ สถานการณ์ สภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ภายหลัง

(4.2) ความน่าเชื่อถือ

ความน่าเชื่อถือ (Reliability) คือ ความสอดคล้องกัน หรือความสอดคล้องต้องกัน หรือความพ้องกัน หรือความคล้ายคลึงกันของผลหรือผลลัพธ์ จากก่อน หรือระหว่าง หรือภายหลังการวัด (Silverman, 2013 : 302) จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเหมือนกันแต่นักวิจัยแตกต่างกัน หรือกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันแต่นักวิจัยเหมือนกัน เช่น การกำหนดให้นักวิจัยเก็บข้อมูลจำนวน 1 คน เป็นต้น ความน่าเชื่อถือของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มาจาก (กิ่งพร ทองใบ, 2535 : 262) ความสอดคล้องต้องกันของเครื่องมือวัดจากแบบ สัมภาษณ์ ความสอดคล้องต้องกันของมาตรวัดเดียวกันจากผู้วิจัยหรือนักวิจัยที่มีจำนวนหนึ่งคนทำหน้าที่เก็บข้อมูล วิจัย ความสอดคล้องต้องกันของมาตรวัดเดียวกันจากกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่มจากนักวิชาการและข้าราชการ และ ความสอดคล้องต้องกันของช่วงเวลาแตกต่างกันจากการสัมภาษณ์ช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ทำให้ของการวิจัย เรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มีความน่าเชื่อถือ มาจาก (กิ่งพร ทองใบ, 2535 : 262) ลักษณะของผู้ตอบที่แตกต่างกันจากการเป็นนักวิชาการและข้าราชการ การเป็นคำถามที่อิสระต่อกัน สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการสัมภาษณ์ และสภาพความพร้อมผู้ถูกสัมภาษณ์

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มาจากวิธีการที่หลากหลาย ที่สำคัญ คือ (Silverman, 2013 : 298-301) (ก) การค้นหาหรือแสวงหาความแตกต่างจากชนิดของข้อมูลที่เข้าถึงปัญหาการวิจัยด้วยการทบทวนวรรณกรรมอย่างเข้มข้น จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ (ข) การจัดบันทึกรายละเอียดจากข้อมูลภาคสนาม ที่มาจากการสัมภาษณ์ (ค) การใช้การบันทึกที่มีคุณภาพ (ง) การบันทึกข้อมูลทุกถ้อยคำ ปราศจากการแต่งเติมความคิดเห็นของผู้วิจัย (Low-inference description) (จ) การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยบันทึกเสียงและวิเคราะห์ข้อมูล (Cresswell, 2007 : 209-210) ภายหลังจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทบทวนเนื้อหาและข้อมูลการสัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สอบทาน เพื่อเป็นภาพสะท้อนความถูกต้องของการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ภายหลัง

5. การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มาจากการตั้งคำถามของผู้วิจัยที่มีต่อในเรื่องหรือหัวข้อที่สำคัญ ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2535 : 108) (1) ประวัติความเป็นมา (2) ความสำคัญ (3) ความครบถ้วนสมบูรณ์ (4) บุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงาน หรือองค์การ หรือสถาบัน ที่รับผิดชอบจัดทำ (5) วัตถุประสงค์การจัดทำ (6) กลุ่มเป้าหมายของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงาน หรือองค์การ หรือสถาบัน ที่รับผิดชอบจัดทำเอกสาร (7) แหล่งข้อมูลเอกสาร (8) การแก้ไขเอกสาร (9) การตีพิมพ์ใหม่ (10) ความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม อคติ ความลำเอียง ของกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงาน หรือองค์การ หรือสถาบัน ที่รับผิดชอบจัดทำเอกสาร (11) การบรรยาย อธิบาย ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงาน หรือองค์การ หรือสถาบัน ที่รับผิดชอบจัดทำเอกสาร ทำให้ผู้วิจัยตรวจสอบเอกสารที่ใช้จำนวนมากเป็นเบื้องต้น

การตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มาจาก (Goetz and LeCompte, 1984 ; Guba and Lincoln, 1989 ; Kirk and Miller 1986 ; McMillan and James 1992 ; วรพิทย์ มีมาก, 2548 : 164-165) (1) การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูล เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความคิด ประสบการณ์ ทำให้มีความน่าเชื่อถือ จากการเป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญ จากโจทย์ หัวข้อ วัตถุประสงค์ ขอบเขต ระเบียบวิธีวิจัย (2) การตรวจสอบจากผู้ร่วมวิชาชีพ จากนักวิชาการอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์ กับงานวิจัย จากโจทย์ หัวข้อ วัตถุประสงค์ ขอบเขต ระเบียบวิธีวิจัย (3) การตรวจสอบจากภายนอก จากบุคคลอื่นที่สำคัญจากชนชั้นนำ นักการเมือง ข้าราชการ พ่อค่านักธุรกิจ ประชาชน สำหรับงานวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง

และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ที่สำคัญ คือ ข้าราชการส่วนหนึ่งที่ทำงานช่วงเวลานั้น (4) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความคิดที่หลากหลาย (5) ช่วงเวลาที่ใช้ เป็นช่วง หรือระยะเวลาที่เพียงพอ กับการศึกษาจากงานวิจัย (6) ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง เป็นความสัมพันธ์ทางตรรกะของชุดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเชื่อมโยง สัมพันธ์ ให้สอดคล้องกัน หรือสอดคล้องต่อกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ (7) การตรวจสอบแบบสามเหลี่ยม (Triangulation) คือ การกำหนดความแตกต่างเพื่อนำไปสู่การบรรยาย พรรณนา อธิบาย วิเคราะห์ สังเคราะห์ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ สภาพการณ์ สถานการณ์ เดียวกัน จากวิธีการที่หลากหลายที่สอดคล้องกับงานวิจัย ที่สำคัญ คือ (7.1) ความแตกต่างด้านเทคนิคการวิจัย จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ (7.2) ความแตกต่างด้านข้อมูล จากข้อมูลจากการวิจัยเอกสารทั้งขั้นต้นและขั้นรอง และจากการสัมภาษณ์ (7.3) ความแตกต่างด้านแนวคิดทฤษฎี จากแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลาย ที่เน้นที่ภูมิรัฐศาสตร์เป็นหลัก และผสมผสานกับแนวคิดภูมิศาสตร์การเมือง ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์ภูมิภาคและเมือง ที่ผสมผสานผสมกลมกลืน ก่อให้เกิดเป็นการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 และมีวิธีการที่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย คือ (7.4) ความแตกต่างด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพราะการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มีกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มสองกลุ่ม คือ นักวิชาการ และข้าราชการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การนำความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น ความเชื่อ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม มุมมอง ข่าว ข่าวสาร เรื่องราว บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ด้วยการแยกแยะ แยกส่วน โครงสร้าง กระบวนการ องค์ประกอบ เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน จากการหาความหมาย ตีความ จากเหตุการณ์ (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 228) เป็นกระบวนการที่นำความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น ความเชื่อ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม ของผู้ให้ข้อมูล เปิดเผยหรือแสดงออกมา เป็นขั้นตอนของการแยกแยะ สอดประสาน การเพิ่ม การลด การติดตาม การประเมิน การตีความ สิ่งให้กับผู้วิจัย ทำให้เกณฑ์การประเมินข้อมูลมีทั้งสองด้านที่แบ่งเป็นด้านลึกและด้านกว้าง (Richness and Thickness) ในเอกสารการวิเคราะห์อย่างละเอียด เป็นการบรรยาย อธิบาย ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เหตุการณ์ ที่เป็นเหตุเป็นผล (Merriam, 1998 : 56)

ข้อมูลที่รวบรวมเพื่อการวิเคราะห์แบ่งเป็นสองส่วน คือ (1) ข้อมูลที่มาจากเอกสาร จากการทบทวนวรรณกรรม จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ หนังสือ ตำรา ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยอื่น จากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำความเข้าใจและลำดับเหตุการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ จากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ

การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 (2) ข้อมูลที่มาจากการสัมภาษณ์ รวบรวมการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาจำแนกแยกแยะรูปแบบจากคำพูดและเรื่องราวที่มาจากการสัมภาษณ์

ลักษณะสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ประกอบด้วย (Punch, 1998 : 198-200 ; Devine 1995 : 137-141 ; Ragin, Berg-Schlosser, de Meur, 1996 ; Tesha-Khori and Teddie 1998 : 112-113 ; ชยันต์ วรรณะภุติ, 2536 : 464 ; จุมพล นิมพานิช, 2548 : 248-230) (1) การจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อความเข้าใจในความหลากหลาย ความหมาย ความสัมพันธ์ ของข้อมูลในบริบททางสังคม (Social Context) ทำให้เน้นภาพรวม (holistic) และรอบด้าน เพื่อทำความเข้าใจบริบททางการเมือง (political context) เป็นบริบทสังคมการเมือง (political society context) ทำให้อธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบริบทภายนอกและภายใน ที่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงจากภูมิรัฐศาสตร์ที่เน้นเศรษฐกิจในปัจจุบันแทนการเมืองที่เคยเน้นในอดีต และผลกระทบภายหลัง (2) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ระหว่างการเก็บรวบรวมเอกสาร และการสัมภาษณ์ เพื่อการตรวจสอบยืนยันข้อมูล ความเพียงพอของข้อมูล และความสอดคล้องเพื่อตอบโจทย์วิจัย หัวข้อ วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดทฤษฎี (3) ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์มีลักษณะเป็นข้อความจากการบรรยาย พรรณนา อธิบาย ตีความ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ จากเอกสาร หรือผู้ให้ข้อมูล ที่มีแบบแผนความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น ความเชื่อ ทศนะ ทศนคติ ค่านิยม เป็นเบื้องหลังจากบริบทและปรากฏการณ์ (4) การกำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎีอย่างหลวมเพื่อการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงตามการเก็บรวบรวมข้อมูล และข้อมูลจากเหตุการณ์ สภาพการณ์ สถานการณ์ และปรากฏการณ์ (5) ข้อมูลการวิจัยมีสาระสำคัญจากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เป็นเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หรือทุกด้าน (6) ข้อมูลปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นข้อมูลเชิงพรรณนา มีโครงสร้าง และกระบวนการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว ที่เป็นพลวัต เป็นความสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ จากเหตุการณ์ที่ต่อเนื่อง (7) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นการกระทำซ้ำ มีปฏิสัมพันธ์ มีโครงสร้างและกระบวนการที่กลับไปกลับมา (interactive) (8) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ ทำให้มีต่อเนื่อง ทำให้มีการปรับเปลี่ยนกรอบการวิจัย บริบท เนื้อหาสาระ และผลกระทบ อย่างต่อเนื่อง จนลุล่วง

การวิเคราะห์ข้อมูลของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 แบ่งเป็นสองส่วน คือ การบริหารจัดการข้อมูลเพื่อเตรียมการสู่การวิเคราะห์ข้อมูล กับ การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์

6.1 การบริหารจัดการข้อมูลเพื่อเตรียมการสู่การวิเคราะห์ข้อมูล

การบริหารจัดการข้อมูลเพื่อเตรียมการสู่การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 แบ่งขั้นตอนเป็นห้าขั้นตอน ประกอบด้วย (จุมพล หนิมพานิช, 2548 : 231-232) การจัดกระทำข้อมูล (data processing) การตรวจสอบความเพียงพอของข้อมูล การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และการใช้กรอบการวิจัยวิเคราะห์ และการเตรียมการเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

(ก) การจัดกระทำข้อมูล หรือกระบวนการเกี่ยวกับข้อมูล หรือกรรมวิธีเกี่ยวกับข้อมูล หรือการจัดระเบียบข้อมูล คือ การนำความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น ความเชื่อ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม มุมมอง ข่าว ข่าวสาร เรื่องราว มาเก็บ รวบรวม จัดระเบียบ เพื่อการวิเคราะห์ (กรรณิการ์ สุขเกษม, 2546 : 411) ของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 จากการบันทึกจากการสัมภาษณ์ และการวิจัยเอกสาร ด้วยการเก็บ รวบรวม เพื่อการจัดเตรียมตอบโจทย์ หัวข้อ วัตถุประสงค์ และกรอบการวิจัย

(ข) การตรวจสอบความเพียงพอของข้อมูล เป็นการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น ความเชื่อ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม มุมมอง ข่าว ข่าวสาร เรื่องราว มาเก็บ รวบรวม จัดระเบียบ เพื่อการวิเคราะห์ เพียงพอต่อการตอบโจทย์ หัวข้อ วัตถุประสงค์ และกรอบการวิจัย

(ค) การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ เป็นการจัดกลุ่ม แยกประเภท จัดระเบียบ ข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แบ่งเป็นสี่ขั้นตอน (Creswell, 1998 : 190-195 ; Creswell, 2007 : 147-174) ประกอบด้วย (1) การจัดการข้อมูล (Data Managing) การจัดระเบียบข้อมูล (organize) การเตรียมการข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ (2) การอ่านการบันทึก (Reading Memo) เป็นการอ่านข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กำหนดวลีหรือประโยคที่สำคัญ ที่ตรงกับความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น ความเชื่อ ทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม มุมมอง ประสบการณ์ ของผู้ถูกสัมภาษณ์ กำหนดรูปแบบรหัสเริ่มต้น (Form initial codes) เพื่อกำกับข้อมูล (3) การพรรณนา จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถอดรหัส (Decoding) การกำหนดความหมาย การกำหนดประเภท การจัดกลุ่ม การคัดแยกกลุ่ม ตามกรอบการวิจัย และประเด็นที่นำเสนอ (4) การแยกประเภท (Classifying) เป็นการใช้กระบวนการถอดรหัสจากการพรรณนา (description) ของประเด็นการวิจัย การจัดคัดแยกประเภท (Categorized) ที่ประกอบด้วยรายละเอียดของข้อมูล และบริบท ที่ประกอบด้วย บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ของปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 หรือแกนของเรื่องหรือเรื่องราว

(theme) เพื่อการวิเคราะห์มาจากข้อค้นพบหลักของการวิจัยที่มาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์จากบุคคลที่ หลากหลาย

การปฏิบัติเพื่อการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์แสดงถึงความครบถ้วนของการจัดเตรียมข้อมูลที่มา จากเอกสาร จากความครบถ้วน ผู้แต่ง วัตถุประสงค์ แหล่งที่มา การจัดพิมพ์ ปีที่พิมพ์ (กัญญา ลินทร์ตกุล และวรรณภา โปธิน้อย, 2544 : 136-137) และจากการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดแบบคำต่อคำ และ หลักใหญ่ใจความที่เป็นสาระสำคัญ

(ง) การใช้กรอบการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มี ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 กำหนดการใช้กรอบ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสามส่วน คือ (Miles and Huberman, 1994 : 12) (ก) การลดทอนข้อมูล (data reduction) คือ การปรับลด เพิ่ม คงที่ การเสาะแสวงหาข้อมูลใหม่ เพื่อข้อสรุปหรือข้อค้นพบ (ข) การแสดงหรือ นำเสนอข้อมูล (data display) คือ การเล่าเรื่อง ลำดับก่อนหลัง ตามลำดับเวลา (ค) การสรุปและยืนยันข้อสรุป (drawing and verifying conclusion) คือ การสรุปข้อมูลเบื้องต้นภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงแรก และสรุปข้อมูลเป็นระยะภายหลัง เป็นลำดับ จนยืนยันข้อสรุปที่ชัดเจนที่กลายเป็นข้อค้นพบ

(จ) การเตรียมการเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ของการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการ เปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ ทศวรรษที่ 1990 แบ่งเป็นสองระยะ คือ (กัญญา ลินทร์ตกุล และวรรณภา โปธิน้อย, 2544 : 136-138) การ วิเคราะห์ระหว่างเก็บข้อมูล กับการวิเคราะห์ภายหลังการเก็บข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ระหว่างเก็บข้อมูล (Bogdan and Biklen, 1998 ; Merriam, 1988 : 124-125) เป็น การวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยตัดสินใจกำหนดกรอบการวิจัย ขอบเขตการศึกษา ให้แคบลง ชัดเจน กระชับ เพื่อให้ นักวิจัยรวบรวมข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง ลดการขาดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และประหยัด จากข้อมูลที่กระจัด กระจาย สูญเสียเวลา เป็นการตัดสินใจเรื่องนี้นักวิจัยสนใจหรือให้ความสำคัญ มีการบรรยาย อธิบาย พรรณนา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล จากเหตุการณ์ สถานการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ การตั้งคำถามที่เฉพาะเจาะจง สำหรับการเก็บข้อมูล การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่สำคัญ คือ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยปรึกษากับกับผู้รู้ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ที่ไม่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ทำให้กำหนดกรอบการวิจัยให้ แคบลง ด้วยการมุ่งเน้นการศึกษา (1) บริบทภายนอกและภายใน (2) เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย (ก) ขนาดของรัฐ (ข) ที่ตั้งของรัฐ (ค) พื้นที่ อาณาเขต และพรมแดนของรัฐ (ง) รูปร่างของรัฐ (จ) ลักษณะภูมิประเทศ และ (ฉ) ทรัพยากรธรรมชาติ และ (3) ผลกระทบทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อกำหนดกรอบการวิจัยและขอบเขต ให้ชัดเจน

(2) การวิเคราะห์ภายหลังการเก็บข้อมูล เป็นการจำแนกและการจัดระบบข้อมูล (Typology) แบ่งเป็นสองประเภท (ชยันต์ วรรณะภุติ, 2536 : 152-153) (ก) จากเหตุการณ์ สถานการณ์ สภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ที่เป็นรูปแบบวิทยา (Typology) เป็นการหาความหมาย ความสำคัญ การตีความ เหตุการณ์ สถานการณ์ สภาพการณ์ ปรากฏการณ์ทางการเมือง เพราะความหลากหลายของบริบทที่นำมาสู่ปัญหาการวิจัย (ข) จากการจัดระบบข้อมูลที่สัมพันธ์กัน หรืออนุกรมวิธาน (Taxonomy) เป็นการจัดระบบความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น ความเชื่อ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม มุมมอง ข่าว ข่าวสาร เรื่องราว เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ที่หลากหลาย ส่วนหนึ่งเป็นเบื้องหลังปรากฏการณ์ เป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การมองภาพรวม (holistic view) เป็นองค์ประกอบเหตุการณ์ สถานการณ์ สภาพการณ์ ปรากฏการณ์ เพื่อให้ภาพงานวิจัยโดดเด่น สอดคล้องต่อกัน

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 มาจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่นำไปสู่เทคนิคการวิจัย (Technique Research) ที่สำคัญ คือ การวิจัยเอกสาร กับ การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เพราะหลักการสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพเชื่อในความจริง (reality) ที่ปรากฏให้นักวิจัยเห็น มีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) แล้วอธิบายเป็นความรู้ (Knowledge) จากการตีความของนักวิจัย การมีความรู้จากทฤษฎีหลักที่เป็นฐานคิดย่อมทำให้การตีความมีประสิทธิภาพ กระบวนการตีความเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา จึงมีความสัมพันธ์กับทฤษฎี (Thesis) ที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ เป็นหลักที่ใช้ในการพิสูจน์ แล้วตามด้วยการรวมกัน (Synthesis) เป็นขั้นตอนการสังเคราะห์ วิเคราะห์ การคิด และการตีความ และการต่อต้านทฤษฎี (Antithesis) เป็นขั้นตอนสรุปผลว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีเพื่อตรวจสอบยืนยันผลทฤษฎี

หลักสำคัญการตีความการวิจัยเรื่องปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ของประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ประกอบด้วยสองแนวคิดหลัก คือ (โยธิน แสงวดี, 2554 : 1-3) (ก) แนวคิดประกอบสร้างนิยม (Constructionism) ที่เน้นความคิดรวบยอดที่สรุปเนื้อหาที่สำคัญที่สุดจากปรากฏการณ์ การแยกแยะประเด็น และการจำแนกเนื้อหาเป็นรายข้อ และ (ข) แนวคิดการตีความนิยม (Interpretivism) เป็นการตีความตามความเป็นจริงที่มีนัยยะ เป็นความจริงตามทฤษฎี หลักการสำคัญของการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นไปตามแนวคิดปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) จากเนื้อหาที่ให้ ความหมายไปทางที่เป็นสัญญาณหรือปรากฏการณ์ทำให้มีการตีความตามปรากฏการณ์นั้น ทำให้กำหนดแผนผัง (Diagram) การตีความเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตีความและการวิเคราะห์ และการตีความต้องมาจากการนำความรู้จากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย วรรณกรรม มาร่วมพิจารณา เป็นการผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นการวิเคราะห์มากกว่าการเล่าเรื่องหรือการบรรยาย